

Borderline Kişilik Özellikleri Çerçevesinde Aile Öngörülemezliği, Benlik Belirginliği ve Savunma Mekanizmalarının İncelenmesi

Ahmet Hamdi İmamoğlu¹

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Yıldız Bilge²

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Özet

Aile içindeki öngörülemez yapı gelişimsel süreçlerin doğal akışını bozarak yetişkinlikteki psikolojik sağlık ve uyum üzerinde etkili olabilmektedir. Bu bağlamda mevcut çalışmada aile öngörülemezliğinin, borderline kişilik özellikleri üzerindeki dolaylı etkisinin ortaya çıkabileceği yollar incelenmiştir. Çalışmaya 18-27 yaş aralığındaki 359 üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Veri toplama sürecinde Kişisel Bilgi Formu, Geçmişe Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği, Savunma Biçimleri Testi-40, Benlik Belirginliği Ölçeği ve Borderline Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Seri aracılık rolleri Hayes'in (2013) PROCESS makro eklentisiyle Bootstrap yöntemi temel alınarak test edilmiştir. Çalışmanın sonuçları erkek katılımcıların Borderline Kişilik Ölçeği toplam puanı ile Dürtüsellik, İntihar/Kendini Yaralama Davranışı ve Psikoz Benzeri Durumlar alt boyutlarından anlamlı şekilde yüksek puanlar elde ettiklerini göstermiştir. Bununla birlikte aile öngörülemezliğinin borderline kişilik özellikleri üzerindeki ilkel savunma biçimi ve benlik belirginliğinin seri aracılığıyla ortaya çıkan dolaylı etkisi anlamlı bulunmuştur. Bu dolaylı etkinin ortaya çıkabileceği durumlar, klinik uygulamalar açısından önemi ve çalışmanın sınırlılıkları tartışılmıştır. Son olarak ilgili aracılık modelinin alanyazındaki diğer çalışmalara yol gösterebilecek nitelikleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar kelimeler: Aile öngörülemezliği, borderline kişilik özellikleri, savunma mekanizmaları, benlik belirginliği

Abstract

The unpredictable structure within the family can influence the psychological health and adjustment in adulthood by disrupting the natural flow of developmental processes. In this context, the present study examined the ways in which the indirect effect of family unpredictability on borderline personality traits can occur. 359 college students between the ages of 18-27 were included in the study. Demographic Information Form, The Retrospective Family Unpredictability Scale, Defense Style Questionnaire- 40, Self-Concept Clarity Scale, and Borderline Personality Questionnaire were used in the data collection process. Serial mediation roles were tested based on the Bootstrap method with Hayes's (2013) PROCESS macro extension. Results indicated that male participants had significantly higher scores on the Borderline Personality Scale total score and Impulsivity, Suicide/Self-Mutilation and Quasi-Psychotic States sub-dimensions of the scale. In addition, immature defense mechanisms and self-concept clarity serially mediated the effect of family unpredictability on borderline personality traits. This indirect effect and its importance for clinical applications were discussed. Finally, the characteristics of the relevant mediation model that may guide other studies in the literature were emphasized.

Keywords: Family unpredictability, borderline traits, defense mechanisms, self-concept clarity

Yazışma Adresi: ¹Arş. Gör. Ahmet Hamdi İmamoğlu, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, Üsküdar / İstanbul, ahmet.imamoglu@sbu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0002-2176-7775

²Doç. Dr. Yıldız Bilge, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Yaşam Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Üsküdar / İstanbul, yildiz.bilge@sbu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0003-2315-0055

Gönderim Tarihi: 04.10.2019

Kabul Tarihi: 11.09.2020

Psikoloji alanyazınında psikolojik gelişimin erken dönemlerine büyük bir önem atfedilmekte (Sroufe, Egeland, Carlson ve Collins, 2005); pek çok kuramcı tarafından kişilik yapılanmasının ve psikopatolojilerin gelişiminde erken dönem yaşantılara özel bir vurgu yapılmaktadır (Bowlby, 1969; Kernberg, 1975; Kohut, 1971). Türkiye’de (Sümer, Aktürk ve Helvacı, 2010) ve yurt dışında (Enns, Cox ve Clara 2002) yapılan çalışmaların da erken dönemdeki aile içi yaşantıların niteliği ile yetişkinlikteki psikolojik sağlık ve uyum arasındaki ilişkiyi destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Bu bağlamda mevcut çalışma yetişkinliğe kadar deneyimlenen öngörülemez aile yaşantıları ile borderline kişilik özellikleri arasındaki ilişkide savunma mekanizmaları ve benlik algısındaki belirginliğin aracı rolüne odaklanmaktadır.

Erken dönemdeki yaşantıların önemine dair genel bir kabul olmakla birlikte, konuyla ilgili araştırmaların büyük bölümü aile içi yaşantıların sadece belirli yönlerine (örneğin ebeveyn tutumları) odaklanmıştır (Holden ve Edwards, 1989). Benzer şekilde Ross (2006), aile yapısındaki süreklilik ve öngörülebilirlik gibi temel dinamiklere yeterli önemin gösterilmediğini öne sürmüştür. Bununla birlikte son yıllarda öngörülemez çevresel özellikler ve aile yapısından kaynaklanan zorlayıcı yaşantılara yönelik artan bir ilgi söz konusu olmuştur (Glynn ve ark., 2018). Aile yapısının, bakım veren ile bebek arasındaki ilişki ve sosyo-ekonomik düzey gibi gelişimin temel belirleyicileri üzerinde doğrudan etkisi olduğu kabul edilmiş (Bzostek ve Berger, 2017) ve bu yapıdaki öngörülemez süreçlerin gelişim üzerindeki olumsuz etkilerine dikkat çekilmiştir (Evans, Gonnella, Marcynyszyn, Gentile ve Salpekar, 2005). Aile içi etkileşimdeki ve ailenin genel sistemindeki tutarsızlıklar *aile öngörülemezliği (family unpredictability)* kavramıyla ele alınarak aile işlevselliğinin önemli bir parçası olarak görülmüştür (Ross ve Hill, 2000). Tutarsız ebeveyn tutumları, ekonomik sıkıntılar, düzensiz alışkanlıklar ve kurallar, boşanma, ebeveynde alkol kullanım bozukluğu gibi değişkenler, potansiyel olarak aile öngörülemezliğini arttıran faktörler olarak değerlendirilmiştir (Ross ve Hill, 2000; Rose ve McDuff, 2008). Çocukluk dönemindeki bahsi geçen tutarsız ve öngörülemez süreçler, ergenlikteki madde kullanımı ile (Doom, Vanzomeren-Dohm ve Simpson, 2016) yetişkinlikteki depresyon ve anksiyete (Ross, Hood ve Short, 2016), yeme bozukluğu (Ross ve Gill, 2002), risk alma davranışları (Hill, Jenkins ve Farmer, 2008) ve patolojik kişilik özellikleriyle (Jonason, Zeigler-Hill ve Baldacchino, 2017) ilişkili bulunmuştur.

Aile öngörülemezliği kavramının dayanaklarından biri olan bağlanma kuramına göre (Bowlby, 1969), bakım veren ile kurulan tutarlı yakın ilişkiler yetişkinliğe taşınacak şekilde bireyin içsel dünyasındaki temsilleri şekillendirmektedir. Benzer şekilde aile içindeki tutarsız

ilişkiler ve öngörülemez yapı bireyin kendisine ve dış dünyaya dair algısında (Ross ve ark., 2016); sosyo-duygusal (Bzostek ve Berger, 2017) ve nöropsikolojik gelişiminde (Baram ve ark., 2012) önemli rol oynamaktadır. Nitekim öngörülemez bir aile ortamı olumsuz deneyimleri artırarak gelişimin doğal akışını bozabilmekte (Evans ve ark., 2005); çocukların sosyal dünyayı kontrol edilemez ve tehdit edici olarak algılamalarına yol açabilmektedir (Brown ve Siegel, 1988). Bu süreç aynı zamanda yoğun duygulanım ve çatışmalarla başa çıkmada önemli işlevi olan savunma mekanizmalarının sağlıklı gelişimini engelleyebilmektedir (Weinstock, 1967).

Savunma mekanizmaları gelişimsel süreçteki rollerine paralel bir şekilde psikotik, ilkel, nevrotik ve olgun savunmalar şeklinde sınıflandırılmakta (Vaillant, 1977) ve normal gelişim sürecinde ilkel savunma mekanizmalarının yerini zamanla daha olgun savunmalara bırakması beklenmektedir (Volkan, 1997). Ancak öngörülemez erken dönem ilişkiler gibi olumsuz koşullar ilkel savunmalara yapılan yatırımı artırabilmektedir (Holmes, 1993). Alanyazındaki boylamsal çalışmalar erken dönemdeki olumsuz yaşantılar ile aile ortamının gelecek yıllarda ilkel savunma mekanizmalarının kullanımıyla ilişkili olduğunu göstermektedir (Lindblom ve ark., 2016; Massie ve Szajnberg, 2002; Thienemann, Shaw ve Steiner, 1998).

Genellikle bilinç dışında otomatik şekilde işleyen savunma mekanizmaları, nöropsikoloji gibi güncel yaklaşımlarda değinildiği üzere bir çeşit örtük duygu düzenleme süreci olarak ele alınabilmektedir (Rice ve Hoffman, 2014). Nitekim savunmalar uygun şekilde işlediğinde yoğun duygulanımları baş edilebilecek seviyelerde tutmayı, psikolojik dengeyi korumayı ve kendilik imgelerindeki ani değişimleri yönetebilmeyi kolaylaştırılmaktadır (Vaillant, 1971). Birincil nesne ilişkileri açısından en temel savunmalardan biri olan ve şiddetli saldırgan dürtülerin yarattığı kaygı karşısında iyi ve kötü içsel temsillerin birbirinden ayrı tutulmasını ifade eden bölme savunması gibi ilkel savunma mekanizmaları (Volkan, 1997), yetişkinlikte de iyi-kötü kendilik temsilleri ve bunlara ilişkin duygulanımlar arasında sürekli bir salınımın oluşmasında rol oynamaktadır (Akhtar ve Byrne, 1983; Kernberg, 1967). Bu yönleriyle değerlendirildiğinde, bireyin benlik algısının kesinliğini, tutarlılığını ve zaman içerisindeki kararlılığını ifade eden *benlik belirginliği (self-concept clarity)* kavramını (Campbell ve ark., 1996), olumsuz gelişimsel süreçler ve ilkel savunma mekanizmalarının kullanımı açısından ele almak mümkün görünmektedir. Bu bağlamda kendiliğe yönelik olumlu veya olumsuz algı kadar bu algının sürekliliği ve kesinliğinin de psikolojik sağlığın önemli bir boyutu olduğu kabul edilmektedir (Streamer ve Seery, 2015). Yapılan çalışmalar çocukluk dönemi travmaları (Evans,

Reid, Preston, Palmier-Claus ve Sellwood, 2015), düşük ilgi ve aşırı koruyuculuk içeren ebeveyn ilişkisi (Perry, Silvera, Neilands, Rosenvinge ve Hanssen, 2008), zorlayıcı aile deneyimleri (Streamer ve Seery, 2015) ve güvensiz bağlanma (Wu, 2009) gibi erken dönemdeki olumsuz yaşantıların bireylerin düşük benlik belirginliği ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde başta bölme (Myers ve Zeigler-Hill, 2008) olmak üzere, ilkel savunma mekanizmaları da (Zeigler-Hill, Chadha ve Osterman, 2008) öz-sayıdaki tutarsızlıkta rol oynayabilmektedir.

İlkel savunma biçimi (Carvalho ve ark., 2013; Kennedy, Schwab ve Hyde, 2001; Kipper ve ark., 2004; Lingjardi ve ark., 1999; Steiner, 1990; Watson, 2002) ve düşük benlik belirginliğinin (Buzter ve Kuiper, 2006; Cicero, Martin, Becker ve Kerns, 2016; Roepke ve ark., 2011; Van-Dijk ve ark., 2014) kişilik bozuklukları da dahil olmak üzere çeşitli psikopatoloji belirtileri ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Dahası bu değişkenlerin olumsuz erken dönem yaşantılar ile bazı psikopatoloji belirtileri arasındaki ilişkiye aracılık ettiği de gösterilmiştir (Evans ve ark., 2015; Finzi-Dottan ve Karu, 2006; Wong, Drihngani ve Hart, 2019). Bu bağlamda erken dönemdeki olumsuz yaşantılar, ilkel savunma mekanizmaları ve kendilik temsillerindeki sürekliliğin bozulması ile ilişkili olduğu düşünülen borderline kişilik yapılanmasının (Kernberg, 1967; Masterson, 1981), bu değişkenler açısından ele alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

İlk olarak Stern (1938) tarafından psikotik ve nevrotik tanı gruplarına yerleştirilemeyen zorlu bir hasta grubunu tanımlamak için kullanılan borderline kavramı, zaman içerisinde istikrarsız ilişkiler, dürtüsellik, ilkel savunma mekanizmaları, kimlik dağılımı şeklindeki klinik tablonun görüldüğü geniş bir kümeyi tanımlamada yerleşik hale gelmiştir (Kernberg, 1967). Gunderson ve Singer'in (1975) katkıları ile bu klinik tablo gözlemlenebilir ve ölçülebilir ölçütler haline getirilmiş ve Borderline Kişilik Bozukluğu (BKB) DSM-III'te kişilik bozuklukları içerisinde yer almıştır (American Psychiatric Association, [APA], 1980). Kategorik yaklaşıma ek olarak boyutsal yaklaşımın da ele alındığı DSM-V'te, BKB terk edilmeye karşı duyarlılık, tutarsız duygulanım ve kişiler arası ilişkilere ek olarak uygunsuz öfke, kimlik karmaşası, boşluk duygusu ve kendine zarar verme davranışları ile karakterize edilen ciddi bir psikolojik bozukluk olarak tanımlanmakta ve BKB tanısının kadınlar arasında daha yaygın (%75) olduğu belirtilmektedir (APA, 2013).

Borderline kişilik organizasyonuna sahip bireyler bölme gibi temel ilkel savunmalarının etkisiyle kendilerine ve başkalarına ilişkin iyi ve kötü temsilleri bütünleştirme konusunda zorluklar yaşamaktadırlar (Kernberg, 1967). Bu durum tutarsız kişiler arası ilişkiler, kendilik algısında salınımlar, yoğun duygulanım ve dürtüsellik

şeklinde klinik tabloya yansiyabilmektedir (Akhtar ve Byrne, 1983). Yapılan çalışmalar BKB belirtilerinin başta bölme olmak üzere (Berg, 1990; Zanarini, Wiengeroff ve Frankenburg, 2009) ilkel savunma mekanizmalarının (Bilge, 2018; Cramer, 1999; Presniak, Olson ve MacGregor, 2010; Zanarini ve ark., 2009) daha sık kullanımıyla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde BKB tanılı hastalarda benlik belirginliğinin sağlıklı gruba kıyasla düşük olduğu ve terapötik müdahalenin bu hastalarda benlik belirginliğini artırdığı rapor edilmektedir (Roepke ve ark., 2011).

BKB etiolojisinde genetik, nörofizyolojik ve çevresel bileşenlerin rolleri üzerinde durulmaktadır (Cameron, Calderwood ve McMurry, 2019). Doğuştan getirilen özelliklerin zorlayıcı çevresel faktörler ile etkileşimi, pek çok psikolojik bozuklukta olduğu gibi BKB için de kabul gören bir yaklaşım olmaktadır (Boucher ve ark., 2017). Örneğin Linehan'ın (1993) önerdiği biyososyal modelde BKB belirtileri duygu düzenleme sürecindeki bozulmanın yansıması olarak görülmekte, bu bozulma tepkisel mizaç gibi doğuştan gelen özelliklerle duygulanımlara düşük tolerans gösteren çevrenin etkileşiminin bir sonucu olarak ele alınmaktadır. Kernberg (1967) ise doğuştan getirilen saldırganlık yükü ve ebeveynin uygunsuz tepkileri sonucunda kendilik ve nesne temsillerinin bütünleşmesindeki güçlükler vurgu yapmaktadır. Bazı kuramcılar ise öne sürdükleri modeller ile ayrılma bireyleşme (Masterson, 1981) ve bağlanma gibi (Gunderson ve Links, 2008; Fonagy, Target, Gergely, Allen ve Bateman, 2003) erken dönem yaşantılardaki sorunlara ağırlık vermektedir. Nitekim bağlanma, kendilik gelişimi ve duygu düzenlemede kilit rol oynayan erken dönemdeki gelişimsel görevler, bu süreçlerdeki bozulmalarla karakterize olan BKB gelişimi ile paralellik göstermektedir (Macfie ve Swan, 2009; Sroufe ve ark., 2005).

Konuyla ilgili alanyazın incelendiğinde erken dönemde ebeveyn uzun süre ayrı kalmanın (Soloff ve Millward, 1983; Zanarini, Gunderson, Marino, Schwartz, ve Frankenburg, 1989), ihmal ve istismar yaşantılarının (Zanarini ve ark., 1989) ve aşırı koruyucu, reddedici, katı, cezalandırıcı, duygusal açıdan geri çekilen, ilgisiz ya da özerkliği desteklemeyen ebeveyn tutumlarının (Bandelow ve ark., 2005; Laporte ve Guttman, 2007; Nickell, Waudby ve Trull, 2002; Zanarini ve ark., 1997) BKB belirtileri ile ilişkili olduğu görülmektedir. Benzer şekilde aile öngörülemezliğinin göstergeleri olan tutarsız ebeveyn tutumlarının (Zanarini ve ark., 1997) ve çevre koşullarının (Helgeland ve Torgersen, 2004) BKB ile ilişkili olduğu rapor edilmektedir. Ayrıca BKB tanılı ergenlerde düzensiz ve öngörülemez aile ortamının önemli bir etiyojik faktör olabileceğini gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Golomb ve ark., 1994). BKB tanılı bireylerin ebeveynlerinde, normal toplum örneklemini (Ban-

delow ve ark., 2005) ve depresyon ya da şizofreni tanılı gruba kıyasla (Soloff ve Millward, 1983) daha yüksek oranda boşanma bildirilmiştir. Boylamsal çalışmalar da erken dönemdeki zorlu aile koşulları, yaşam stresi, çatışmalı eş ilişkileri (Winsper, Zanarini ve Wolke, 2012) ile ergenlik dönemindeki annenin tutarsız tutumlarının (Bezirgianian, Cohen ve Brook, 1993) BKB tanısı için yordayıcı olduğunu ortaya koymuştur.

Aile içindeki öngörülemez yapının pek çok psikopatoloji için risk faktörü olabileceğine dair çalışmalar son dönemlerde artmıştır. Bu bağlamda mevcut araştırmada, BKB belirtilerinin aile öngörülemezliği, savunma biçimleri ve benlik belirginliği değişkenleri ile olan ilişkisi ele alınmıştır. Ayrıca bu belirtilerin cinsiyete göre farklılaşım farklılaşmadığı test edilmiştir. İlgili alanyazın ışığında ortaya koyulan aracı modelde, aile öngörülemezliği ile BKB belirtileri arasındaki ilişkide savunma biçimleri ve benlik belirginliğinin seri aracılığı incelenmiştir. Böylece öngörülemez aile yapısının klinik anlamdaki etkileri ve bu etkiye aracılık edebilecek değişkenler konusunda alanyazına katkı sağlanarak konuyla ilgili yeni araştırma sorularının da gündeme getirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Örneklem

Araştırmaya İstanbul ilinde bulunan iki devlet üniversitesi ve bir özel üniversitede, önlisans veya lisans düzeyinde öğrenimine devam eden öğrenciler dâhil edilmiştir. Uygun örnekleme yöntemi (convenience sampling) kullanılarak ulaşılan 373 katılımcıdan, doldurulan ölçeklerde kabul edilebilir seviyenin üzerinde (%10'dan fazla) boşu olan 8'i ve uç değerlere sahip olan 6'sı istatistiksel analizlerin dışında tutulmuştur. Kalan 359 katılımcının 227'sinin kadını (%63.2), 132'sinin ise erkek (%36.8) olduğu belirlenmiştir. Yaş aralığı 18-27 ($Ort. = 20.25$, $S = 1.90$) olan katılımcıların, ağırlıklı olarak 18-22 yaş aralığında oldukları (%86.6) ve kendilerini orta gelir düzeyinde tanımladıkları (%81.4) tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu. Katılımcıların yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, medeni durum, kardeş sayısı gibi temel demografik bilgilerini edinmek amacıyla araştırmacılar tarafından 8 soru olarak hazırlanmış ve ölçek bataryasının başlangıcında sunulmuştur.

Geçmiş Dönük Aile Öngörülemezliği Ölçeği (GDAÖÖ). Aile içindeki davranışsal örüntülerin ve sistemlerin tutarsızlığını değerlendirmek amacıyla Ross ve McDuff (2008) tarafından geliştirilen ve geçmişe dönük olarak puanlanan bir öz-bildirim ölçeğidir. Aile içindeki öngörülemez yapı, ölçeğin alt faktörleri olan Para (3 madde), Öğünler (5 madde), Anne Fiziksel-Duygusal

Doyum (6 madde), Baba Fiziksel-Duygusal Doyum (6 madde), Anne Disiplin (4 madde) ve Baba Disiplin (4 madde) boyutları üzerinden değerlendirilmektedir. Toplamda 28 maddesi bulunan ölçek, 5'li Likert ($1 = Hiç$, $5 = Çok fazla$) şeklinde puanlanmaktadır. Elde edilen yüksek puan aile içindeki öngörülemez durumların fazla olduğuna işaret etmektedir.

Ölçeğin Türkçe uyarlaması Oktay ve Uluç (2019) tarafından yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda temel olarak orijinal ölçekteki Anne Disiplin ve Baba Disiplin boyutlarındaki maddelerin Türkçeye uyarlama çalışmasında tek bir boyutta toplandığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Türkçe formun orijinal ölçekteki faktör yapısıyla büyük ölçüde örtüşmesi ve uluslararası karşılaştırmalara imkân sağlaması sebebiyle faktör yapısında değişikliğe gidilmemiştir. Ölçeğin birleşen geçerliliği psikolojik belirtiler dış ölçütüyle değerlendirilmiştir ve beklenen şekilde fobik anksiyete dışındaki diğer belirtilerle pozitif yönde anlamlı ilişkiler bildirilmiştir. Alt ölçeklerde Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının .65 ile .86 arasında değiştiği, toplam ölçek için bu değer .88 olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ise ölçeğin tamamı için .87; alt ölçekler için .62 ile .85 aralığında değişen güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Dolayısıyla mevcut çalışmada ölçeğin tamamı için iyi düzeyde, alt ölçekler için ise kabul edilebilir ve iyi düzeyler arasında değişen güvenilirlik katsayılarının elde edildiğini söylemek mümkündür.

Savunma Biçimleri Testi-40 (SBT-40). Bond, Gardner ve Christian (1983) tarafından 4 faktör ve 88 madde içerecek şekilde geliştirilen, sonrasında ise Andrews, Pollock ve Stewart (1989) tarafından 3 faktör ve 72 madde olarak düzenlenen ölçeğin, Andrews, Singh ve Bond (1993) tarafından 40 maddelik son haline getirilmesiyle oluşturulmuştur. Öz bildirim yoluyla puanlanan ölçekte savunma mekanizmalarının bilinç düzeyindeki yansımalarına karşılık gelen immatür (ilkel), nevrotik ve olgun savunma biçimi olmak üzere 3 alt faktör bulunmaktadır. İmmatür (ilkel) savunma biçimi boyutunda yansıtma, yer değiştirme, inkâr, değersizleştirme, bölme, mantıksallaştırma, dışa vurma, otistik fantezi, dissosiyasyon, yalıtma, pasif saldırganlık; nevrotik savunma biçimi alt boyutunda idealleştirme, yapma-bozma, yاپay özgecilik, karşıt tepki geliştirme; olgun savunma biçimi alt boyutunda ise mizah, baskılıma, beklenti ve yüceltme savunma mekanizmaları yer almaktadır. Her bir savunma mekanizması 9'lu Likert ($1 = Bana hiç uygun değil$, $9 = Bana çok uygun$) şeklinde puanlanan 2'şer madde ile ölçülmektedir.

Yılmaz, Gençöz ve Ak (2007) klinik ve sağlıklı örneklem üzerinde yürüttükleri çalışmayla SBT-40'ı Türkçeye uyarlamışlardır. Orijinal faktör yapısına sadık kalınan çalışmada immatür (ilkel), nevrotik ve olgun savunma biçimleri için sırasıyla .83, .61 ve .71 şeklinde

güvenirlilik katsayıları bildirilmiştir. Ölçeğin birleşen geçerliliği için kaygı ve depresyon dış ölçütleri, ayırt edici geçerliliği için ise klinik ve sağlıklı gruplar arasındaki fark temel alınmıştır. Sonuçların beklenen yönde olması sebebiyle SBT-40 Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür. Bu çalışmada immatür (ilkel), nevrotik ve olgun savunma biçimleri için Cronbach alfa güvenirlilik katsayıları sırasıyla .80, .50 ve .63 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, immatür savunma biçimi için iyi, nevrotik savunma biçimi için düşük, olgun savunma biçimi için ise kabul edilebilir düzeydedir. Seri aracılık analizinde sadece immatür savunma biçimi alt ölçeği kullanılmıştır.

Benlik Belirginliği Ölçeği (BBÖ). Bireylerin benliklerine ait yönleri ne ölçüde açık, tutarlı ve kararlı şekilde algıladığını değerlendirmek amacıyla Campbell ve arkadaşları (1996) tarafından geliştirilen bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçek 5'li Likert şeklinde puanlanan ($1 = Hiç uygun değil$, $5 = Tamamen uygun$) 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, benliğe ilişkin algının daha yüksek düzeyde tutarlı, açık ve kararlı olduğuna işaret etmektedir.

Tek faktörlü ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasında Sümer ve Güngör (1999) tarafından 7'li Likert derecelendirmesi ($1 = Hiç uygun değil$, $7 = Tamamen uygun$) kullanılmış ve .89 değerinde Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı bildirilmiştir. Bu çalışmada ise ölçeğin güvenirlilik katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır. Buna göre ölçeğin iyi düzeyde güvenirlilik katsayısına sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Borderline Kişilik Ölçeği (BKÖ). DSM-IV'te yer alan BKB ölçütleri temelinde 9 faktörlü bir öz bildirim ölçeği olarak Poreh ve arkadaşları (2006) tarafından geliştirilmiştir. Duygulanımda Kararsızlık, Terk Edilme, Yoğun Öfke ve Boşluk Duygusu alt faktörlerinde 10 madde; Kendilik İmgesi ve Dürtüsellik alt faktörlerinde 9 madde; İntihar/Kendini Yaralama Davranışı ve Psikoz Benzeri Durumlar alt faktörlerinde 7 madde; İlişkiler alt faktöründe 8 madde olmak üzere toplamda 80 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan bu maddelerin kendileri için doğru olup olmadığını bildirmeleri istenmektedir. Ters puanlananlar ($D = 0$, $Y = 1$) dışında, BKB belirtisine karşılık gelen maddeler 1 puan olarak hesaplanmakta ve puanların eklenmesiyle, ilgili alt ölçeklerin ve tüm ölçeğin toplam puanı oluşturulmaktadır.

Ölçeğin orijinal çalışması 3 farklı örnekleme yürütülmüş ve ikili şekilde puanlanan yapısından dolayı iç tutarlılık için Kuder-Richardson (KR-20) değerleri hesaplanmıştır. Buna göre tüm ölçek için .94 olan değer, alt ölçekler için .51 ile .89 arasında değiştiği gözlemlenmiştir (Poreh ve ark., 2006). BKÖ'nün Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliliği Ceylan, Köse, Akın ve Türkçapar (2017) tarafından yürütülen çalışma kapsamında ince-

lenmiştir. Bu çalışmada ölçeğin test tekrar test korelasyon katsayısı .67 olarak hesaplanmıştır. Depresyon, kaygı ve diğer kişilik bozuklukları dış ölçütleri temel alınarak birleşen geçerliliği incelendiğinde beklenen şekilde pozitif yönde anlamlı ilişkiler rapor edilmiştir. Alt ölçeklerin Cronbach alfa güvenirlilik katsayılarının .46 ile .81 arasında değiştiği, tüm ölçek için bu değer .89 olduğu bildirilmiştir. Mevcut çalışmada ise güvenirlilik katsayısının tüm ölçek için .91 olduğu; alt ölçekler için ise .61 ile .78 arasında değiştiği görülmüştür. Dolayısıyla tüm ölçek için güvenirliliğin iyi, alt ölçekler için ise kabul edilebilir düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

İşlem

Araştırma, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu onayı ile İstanbul ilinde yer alan üç üniversitede yürütülmüştür. Dersliklerde, ders sorumlusunun izni ile ders öncesinde veya bitiminde ölçek bataryaları dağıtılmıştır. Veri toplama süreci yaklaşık 15-20 dk. sürmüş ve bu süreçte katılımcıların gönüllülüğü esas alınmış, katılım karşılığında herhangi bir ek puan, hediye veya para sunulmamıştır. Katılımcıların gizliliğinin korunmasına ve diğer haklarına ilişkin hususlar yazılı olarak her ölçek bataryasının başında yer alan bilgilendirilmiş onam formunda belirtilmiş ve sözel olarak araştırmacılar tarafından beyan edilmiştir. Sıra etkisini en aza indirmek amacıyla ölçek bataryaları iki farklı düzende verilmiştir.

Bulgular

BKÖ'den elde edilen puanların cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi yürütülmüş ve sonuçlar Tablo 1'de özetlenmiştir. Analiz sonucunda BKÖ toplam puanı ($t(359) = 2.99$, $p < .01$) ile Dürtüsellik ($t(359) = 9.03$, $p < .001$), İntihar/Kendini Yaralama Davranışı ($t(359) = 2.70$, $p < .01$) ve Psikoz Benzeri Durumlar ($t(359) = 4.24$, $p < .001$) alt ölçek puanlarının erkek ve kadın cinsiyetler arasında anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bahsedilen bütün bu boyutlarda erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde yüksek puanlar elde ettiği görülmüştür. Bununla birlikte diğer alt ölçekler arasında (Duygulanımda Kararsızlık, Terk Edilme, İlişkiler, Kendilik İmgesi, Boşluk Duygusu, Yoğun Öfke) cinsiyet temelinde herhangi bir anlamlı farklılaşma belirlenmemiştir.

Araştırmaya dahil edilen değişkenler arasındaki korelasyon değerlerini belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları hesaplanmıştır. Analiz sonucunda araştırmanın bağımsız değişkeni olan aile öngörülemezliğinin ilkel savunma biçimi ($r = .36$, $p < .001$), benlik belirginliği ($r = -.40$, $p < .001$) ve bor-

Tablo 1. Borderline Kişilik Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması

	Kadın (N = 229)		Erkek (N = 135)		<i>t</i>	<i>P</i>
	<i>Ort.</i>	<i>S</i>	<i>Ort.</i>	<i>S</i>		
BKÖ Toplam Puanı	24.68	12.42	28.67	11.89	2.99**	.00
Dürtüsellik	1.12	1.14	2.74	1.86	9.03***	.00
Duygulanımda Kararsızlık	4.63	2.30	4.44	2.37	-.72	.47
Terk Edilme	2.90	1.92	3.07	2.03	.81	.41
İlişkiler	3.09	2.30	3.50	2.13	1.63	.10
Kendilik İmgesi	2.00	2.27	2.19	2.09	.76	.45
İntihar/Kendini Yaralama Davranışı	.62	1.31	1.04	1.49	2.70**	.01
Boşluk Duygusu	3.80	2.51	3.99	2.35	.71	.48
Yoğun Öfke	4.04	2.84	4.34	2.57	.98	.33
Psikoz Benzeri Durumlar	2.46	1.79	3.37	2.02	4.24***	.00

Not. ** $p < .01$, *** $p < .001$

derline kişilik özellikleri ($r = .45, p < .001$) değişkenleriyle anlamlı ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. Bunların dışında araştırmanın bağımlı değişkeni olan borderline kişilik özelliklerinin ilkel savunma biçimi ($r = .61, p < .001$), nevrotik savunma biçimi ($r = .17, p < .01$), olgun savunma biçimi ($r = -.13, p < .05$) ve benlik belirginliği ($r = -.65, p < .001$) değişkenleri ile olan ilişkisi anlamlı bulunmuştur. Tablo 2'de özetlendiği üzere, aile öngörülemezliği ile nevrotik savunma biçimi ($r = -.05, p > .05$) ve olgun savunma biçiminin ($r = -.02, p > .05$) ilişkisi dışındaki bütün ilişkilerin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Son olarak, Hayes'in (2013) PROCESS makro eklenisinde yer alan Model 6 aracılığıyla ilkel savunma biçimi ve benlik belirginliğinin aracılık etkisine ilişkin analizler yürütülmüştür. Şekil 1'de görüldüğü üzere aile öngörülemezliğinin borderline kişilik özellikleri üzerindeki toplam etkisi (c) anlamlı bulunmuştur ($b = .36, t = 9.58, p < .001$). Aile öngörülemezliğinin aracı değişkenler üzerindeki doğrudan etkileri (a_1 ve a_2) incelendiğinde hem ilkel savunma biçimi ($b = .59, t = 7.17, p < .001$), hem de benlik belirginliği ($b = -.24, t = -5.62, p < .001$) için bu etkilerin anlamlı olduğu saptanmıştır. Modelin ilk aracı değişkeni olan ilkel savunma biçiminin ikinci aracı değişken olan benlik belirginliği üzerindeki doğrudan

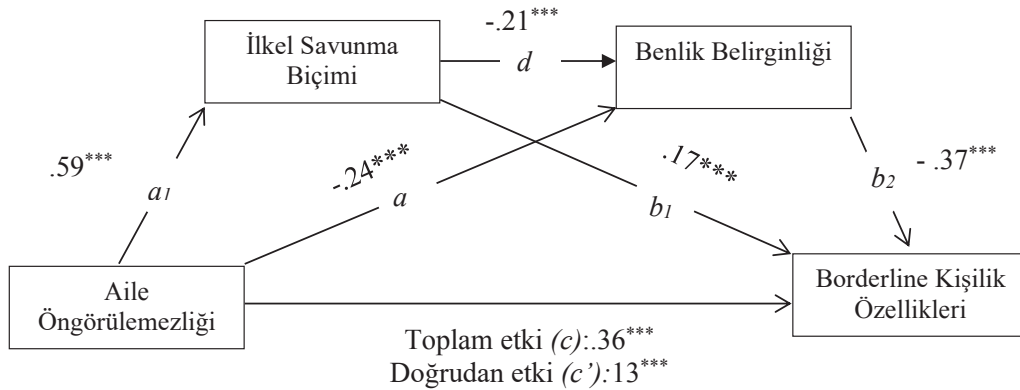
etkisinin (d) de anlamlı olduğu görülmüştür ($b = -.21, t = -7.99, p < .001$). Aracı değişkenlerin borderline kişilik özellikleri üzerindeki doğrudan etkileri (b_1 ve b_2) incelendiğinde ise ilkel savunma biçimi ($b = .17, t = 8.76, p < .001$) ve benlik belirginliği ($b = -.37, t = -10.11, p < .001$) için bu etkiler anlamlı bulunmuştur. Aracı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde aile öngörülemezliğinin borderline kişilik özellikleri üzerindeki doğrudan etkisinin (c') anlamlılığını koruduğu belirlenmiştir ($b = .13, t = 3.99, p < .001$). Son olarak varyansın %56'sını açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F(3,355) = 152.94, p < .001$).

Araştırmada test edilen seri çoklu aracılık modeli (bkz. Şekil 1) üç farklı dolaylı etkiyi barındırmaktadır. İlk dolaylı etki (a_1b_1) sadece ilkel savunma biçimi aracılığıyla aile öngörülemezliğinin borderline kişilik özellikleri üzerindeki etkisidir (nokta tahmin = .10 ve %95 BCa GA [.07, .14]). İkinci dolaylı etki (a_1db_2), aile öngörülemezliğinin borderline kişilik üzerindeki etkisinde ilkel savunma biçimi ve benlik belirginliğinin seri aracılığını ortaya koymaktadır (nokta tahmin = .05 ve %95 BCa GA [.03, .07]). Üçüncü ve son dolaylı etki (a_2b_2) ise sadece benlik belirginliği aracılığıyla aile öngörülemezliğinin borderline kişilik özellikleri üzerindeki etkisidir (nokta tahmin = .09 ve %95 BCa GA [.06, .13]). Bütün

Tablo 2. Araştırmada Yer Alan Değişkenler Arasındaki Korelasyon Değerleri

	1	2	3	4	5	6
1. Aile Öngörülemezliği	-					
2. İlkel Savunma Biçimi	.36***	-				
3. Nevrotik Savunma Biçimi	-.05	.27***	-			
4. Olgun Savunma Biçimi	-.02	.17**	.23***	-		
5. Benlik Belirginliği	-.40***	-.48***	-.10*	.15**	-	
6. Borderline Kişilik Özellikleri	.45***	.61***	.17**	-.13*	-.65***	-
<i>Ort.</i>	65.77	101.19	40.39	44.78	57.07	26.01
<i>S</i>	15.31	25.35	9.30	10.31	13.86	12.37

Not. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Şekil 1. Aile Öngörülemezliği ile Borderline Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkide İlkel Savunma Biçimi ve Benlik Belirginliği Değişkenlerinin Seri Çoklu Aracılık Etkisi

Not 1. Şekilde standardize edilmemiş beta değerlerine yer verilmiştir.

Not 2. *** $p < .001$

Tablo 3. Borderline Kişilik Özellikleri Üzerindeki Dolaylı Etkiler için Nokta Tahminleri ve Bias-Corrected ve Accelerated (BCa) Güven Aralıkları

Etkiler	Katsayılar Çarpımı		%95 Bca Güven Aralıkları	
	Nokta Tahmin	SH	Düşük	Yüksek
Toplam Dolaylı Etki ($c - c'$)	.24	.03	.19	.29
AÖ → İSB → BKÖ (a, b_1)	.10	.02	.07	.14
AÖ → İSB → BB → BKÖ (a, db_2)	.05	.01	.03	.07
AÖ → BB → BKÖ (a, b_2)	.09	.02	.06	.13

Not. AÖ: Aile Öngörülemezliği; İSB: İlkel Savunma Biçimi; BB: Benlik Belirginliği; BKÖ: Borderline Kişilik Özellikleri

bu dolaylı etkilerle birlikte toplam dolaylı etkinin (nokta tahmin = .24 ve %95 BCa GA [.19, .29]) anlamlılığı %95 güven aralığında 10000 kişilik bootstrap örnekleme ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 3'te özetlenmiştir. Gerek toplam dolaylı etki gerekse bahsedilen diğer dolaylı etkilere ait yanlılık düzeltilmiş ve hızlandırılmış önyükleme güven aralığı (bias corrected and accelerated bootstrap confidence interval, [BCa CI]) değerlerinin alt ve üst sınırları arasında 0 değerinin yer almamasından yola çıkarak (Hayes, 2013), modeldeki bütün dolaylı etkilerin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma

Bu araştırmada ilk olarak borderline kişilik özelliklerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve aile öngörülemezliği, savunma biçimleri, benlik belirginliği ve borderline kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. İkinci olarak ise aile öngörülemezliğinin borderline kişilik özellikleri üzerinde, ilkel savunma biçimi ve benlik belirginliğinin seri aracılığıyla oluşan dolaylı bir etkisinin olup olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulguları, borderline kişilik özelliklerinin cinsiyete göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek düzeyde borderline kişilik özelliği bildirdiği saptanmıştır. Alanyazın incelendiğinde ise kültürel bağlam içerisinde farklılıklar gösterebilen BKB belirtilerinin (Jani, Johnson, Banu ve Shah, 2016), cinsiyet temelinde ele alınmasına yönelik tartışmaların sürdüğü görülmektedir. Özellikle klinik örneklere ilişkin

meta analiz çalışmalarında (Widiger ve Trull, 1993) ve DSM-V'te BKB tanısının kadınlar arasında daha yaygın (%75) olduğuna dair net bir tablo çizilse de (APA, 2013); bu durumun cinsiyet yanlılığının bir sonucu olarak ortaya çıktığı ileri sürülmekte (Skodol ve Bender, 2003) ve çeşitli çalışmalarla bu görüş desteklenmektedir (Bayes ve Parker, 2017; Becker ve Lamb, 1994). Ayrıca BKB tanısına sahip kadın hastaların yardım aramaya daha yatkın oluşunun klinik örneklemlerde kadınların aşırı temsil edilmesine yol açabileceği de düşünülmektedir (Busch, Balsis, Morey ve Oltmanns, 2016). Klinik olmayan örneklemler üzerinde yürütülen pek çok çalışma ise borderline kişilik özelliklerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını (Jackson ve Burgess, 2000; Morey, Warner ve Boggs, 2002; Torgersen, Kringlen ve Cramer, 2001) ortaya koymaktadır. Öte yandan Bush ve ark. (2016), öz-bildirim tarzındaki ölçümlerde erkeklerin daha yüksek düzeyde borderline kişilik özelliği sergilediğini, görüşmeciler tarafından yapılan değerlendirmede ise böyle bir fark oluşmadığını bildirmiştir. Öz-bildirim tarzında ölçümlere ve klinik olmayan örnekleme yer verilen mevcut çalışmada da erkek katılımcıların Dürtüsellik, İntihar/Kendini Yaralama Davranışı ve Psikoz Benzeri Durumlar alt boyutlarından aldığı anlamlı düzeyde yüksek puanların toplam puan açısından fark oluşmasında etkili olduğu görülmektedir. Bu durumun BKB belirtilerine sahip erkeklerin daha dürtüsel ve saldırgan davranışlar sergilemesi (Sher, Rutter, New, Siever ve Hazzlet, 2019) veya öz-bildirim tarzı ölçümlerde bunları daha rahat ifade edebilmesiyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Nitekim Ceylan (2016) tarafından üniversite öğrencileri ile

yürütülen bir diğer çalışmada, bu araştırmayla da paralel şekilde toplam ölçek ile Dürtüsellik, İntihar/Kendini Yaralama Davranışı ve Psikoz Benzeri Durumlar alt boyutlarından erkeklerin anlamlı şekilde yüksek puanlar aldığı, diğer boyutlarda ise cinsiyet açısından fark olmadığı görülmektedir. Benzer şekilde bir başka çalışmada da Akın, Köse, Ceylan, Temel ve Türkçapar (2017) dürtüsellik ve kendine zarar verme gibi belirtilere işaret eden Negatif Davranışlar boyutunda erkek katılımcıların anlamlı düzeyde yüksek puanlar elde ettiğini bildirmektedirler. Sonuç olarak mevcut çalışmadaki cinsiyet temelli bulguların benzer yönetsel ve kültürel bağlama sahip araştırmalarla tutarlı sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür.

Seri çoklu aracılık analizi incelendiğinde, modelde yer verilen üç dolaylı etkinin de anlamlı olduğu görülmektedir. Buna göre aile öngörülemezliğinin borderline kişilik özellikleri üzerindeki etkisine hem ilkel savunma biçimi ve hem de benlik belirginliği değişkeni aracılık etmektedir. Benzer şekilde bu değişkenlerin aile öngörülemezliğinin borderline kişilik özellikleri üzerindeki etkisinde seri çoklu aracılık rollerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle katılımcıların bildirdiği aile öngörülemezliği arttıkça ilkel savunma mekanizmalarının düzeyinde bir yükseliş olmakta, bu yükselişle birlikte benlik belirginliği azalmakta ve benlik belirginliğinin azalmasıyla borderline kişilik özelliklerinde artış yaşanmaktadır.

İlgili alanyazın incelendiğinde aile içindeki tutarsız ilişkilerin ve diğer olumsuz yaşantıların yüksek düzeyde ilkel savunma mekanizmalarının kullanımı (Lindblom ve ark., 2016; Thienemann ve ark., 1998; Weinstock, 1967) ve benlik algısındaki kararsızlık (Perry ve ark., 2008; Streamer ve Seery, 2015 Wu, 2009) ilişkili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ilkel savunma mekanizmalarının öz-sayıdaki kararsızlıkla da ilişkili olduğu bildirilmiştir (Myers ve Zeigler-Hill, 2008; Zeigler-Hill ve ark., 2008). Öte yandan öngörülemez aile yaşantıları (Zanarini ve ark., 1997), benlik algısındaki kararsızlıklar (Roepke ve ark., 2011) ve ilkel savunma mekanizmalarındaki (Cramer, 1999) artışın, BKB belirtileri ile ilişkili olduğunu gösteren pek çok çalışma da bulunmaktadır.

Bahsi geçen çalışmalar gibi, mevcut çalışmadaki bulgular benzer ilişkileri ortaya koymakta, ek olarak ortaya koyduğu aracı model ile BKB açısından etiyolojik öneme sahip olan aile içindeki tutarsız ve düzensiz yapılanmanın (Golomb ve ark., 1994), hangi aracı değişkenlerle borderline kişilik özelliklerinin gelişimine katkı sağlayabileceğine ışık tutmaktadır. Bu bağlamda ilkel savunmaların erken dönemdeki öngörülemez aile ortamının yarattığı kaygı ve çatışmalarla başa çıkabilmek amacıyla aşırı kullanılması ve bu yolla kişilik yapılanmasında yerleşik hale gelmesi olası görülmektedir.

Bu dönemdeki tutarsız yakın ilişkiler bölme ve bölmeyle ilişkili savunmalara yapılan yatırımı artırabilmekte, bireyin kendiliğindeki karşıt yönleri bütünleştirebilmesini engelleyebilmektedir (Dwairy, 2010). Savunma mekanizmalarının normal gelişimsel sürecindeki bu bozulmaya bağlı olarak, kendilik algısını sürdürürebile yetisi zarar görebilmektedir (Vaillant, 1971). Böylece kendilik algılarındaki değişimleri ve buna bağlı duygulanımları yönetemeyen bireylerin, benlik belirginliği azalabilmekte ve bununla ilişkili olarak borderline kişilik özelliklerinde artış söz konusu olabilmektedir. Nitekim psikodinamik yaklaşım içerisinde BKB'nin ilkel savunmalar ve yetersiz kimlik bütünlüğü çerçevesinde ele alındığı (Kernberg, 1967); DSM-V'te de tutarsız kendilik algısının temel bir belirti olarak sunulduğu bilinmektedir (APA, 2013). İlkel savunma biçimi ve benlik belirginliği değişkenlerinin erken dönemdeki uygunsuz yaşantılar ile psikopatoloji belirtileri arasındaki ilişkiye aracılık edebileceğini gösteren çalışmalar (Evans ve ark., 2015; Finzi-Dottan ve Karu, 2006) göz önünde bulundurulduğunda, mevcut çalışmadaki aracılık modelinin alanyazınla uyumlu bulgular ortaya koyduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Son yıllarda yapılan çalışmalarda psikopatolojilerin anlaşılmasına, belirtilerin hangi durumlarda veya hangi yollarla ortaya çıktığının incelenmesine yönelik aracı ve düzenleyici modellere yer verilen araştırmalarda bir artış söz konusudur (Gürbüz, 2019). Benzer bir eğilim ülkemiz için geçerli olsa da henüz konuyla ilgili alanyazının yeterince kapsamlı olmadığı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda mevcut çalışmada BKB belirtilerinin gelişimine aracılık edebilecek değişkenleri barındıran modelin, ülkemizde konuya ilişkin araştırmalara öncülük etmesi açısından önemli olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmayı BKB'nin anlaşılmasına katkı sağlayacak değişkenlerin sınanması yoluyla ortaya atılmış birçok modelin yanında (Fonagy ve Bateman, 2008; Fruzzetti, Shenk ve Hoffman, 2005; Linehan, 1993; Selby, Anestis, Bender ve Joiner, 2009) başlangıç niteliğinde bir model oluşturma girişimi olarak ele almak mümkündür. Özellikle ilgili modelin BKB'li bireylerin öyküsünde sıkça karşılaşılabilecek öngörülemez aile yapısı, ilkel savunma mekanizmaları ve kendilik algısındaki kararsızlıklar gibi faktörleri bir arada ele alması da çalışmanın güçlü bir yanı olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte ailenin öngörülemez yapısının BKB dışındaki pek çok psikopatoloji için risk oluşturabilecek önemli bir faktör olarak araştırmalarda daha fazla ele alınması önerilmektedir. Borderline kişilik özellikleri yüksek olan bireylerle yürütülen klinik uygulamalarda, bu öngörülemez yapının savunma mekanizmaları ve benlik belirginliği üzerindeki etkileri ile cinsiyet farklılıklarının sürece dâhil edilmesinin önemi anlaşılmaktadır. Gelecekte konuyla ilgili boyamsal çalışmaların yürütülmesi, ilgili modelin

linik örnekleme sınanması, farklı ölçme teknikleri ve aracılık modelleri kullanılarak konuya ilişkin bakış açısının genişletilmesi ve aile öngörülemezliğinin diğer psikopatoloji belirtileri bağlamında ele alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Son olarak mevcut araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, araştırmadan elde edilen veriler öz-bildirim tarzındaki ölçüklere dayanmaktadır. Bu tarz ölçümlerde katılımcıların kendilerini değerlendirmelerinde farkında olmadıkları süreçler veya sosyal normlara uyma çabası gibi faktörler etkili olabilmektedir (Olino ve Klein, 2015). Benzer şekilde araştırmaya dâhil edilen katılımcılar arasında kadınların daha yüksek oranda temsil edilmesi ve örneklemin aynı şehirdeki üç üniversitenin öğrencilerinden oluşması bulguların genellenebilirliğini azaltmaktadır. Bununla birlikte araştırmadaki aracı modelin kuramsal dayanakları bir nedenselliğe işaret etse de geçmişe dönük alınan ölçümler ve ilgili istatistiksel yöntemler böyle bir nedensellik ortaya koymamaktadır. Borderline kişilik özellikleri yüksek olan bireylerin geçmişe dönük temsillerinin çarpıtılmış olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır (Golomb ve ark., 1994).

Kaynaklar

- Akhtar, S., ve Byrne, J. P. (1983). The concept of splitting and its clinical relevance. *The American Journal of Psychiatry*, *140*(8), 1013-1016. doi:10.1176/ajp.140.8.1013
- Akın, E., Köse, S., Ceylan, V., Temel, G., ve Türkcapar, M. H. (2017). Normative data and factorial structure of the Turkish version of the Borderline Evaluation of Severity over Time (BEST). *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology*, *27*(2), 152-158. doi :10.1080/24750573.2017.1298421
- American Psychiatric Association (1980). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (3. baskı.). Washington: DC: Author.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5. baskı). Arlington, VA: AmericanPsychiatric Publishing.
- Andrews, G., Pollock, C., ve Stewart, G. (1989). The determination of defense style by questionnaire. *Archives of General Psychiatry*, *46*(5), 455-460. doi:10.1001/archpsyc.1989.01810050069011
- Andrews, G., Singh, M., ve Bond, M. (1993). The defense style questionnaire. *Journal of Mental Disorders*, *181*, 246-256. doi:10.1097/00005053-199304000-00006
- Bandelow, B., Krause, J., Wedekind, D., Broocks, A., Hajak, G., ve Rüther, E. (2005). Early traumatic life events, parental attitudes, family history, and birth risk factors in patients with borderline personality disorder and healthy controls. *Psychiatry Research*, *134*(2), 169-179. doi:10.1016/j.psychres.2003.07.008
- Baram, T. Z., Davis, E. P., Obenaus, A., Sandman, C. A., Small, S. L., Solodkin, A., ve Stern, H. (2012). Fragmentation and unpredictability of early-life experience in mental disorders. *American Journal of Psychiatry*, *169*(9), 907-915. doi:10.1176/appi.ajp.2012.11091347
- Bayes, A., ve Parker, G. (2017). Borderline personality-disorder in men: A literature review and illustrative case vignettes. *Psychiatry Research*, *257*, 197-202. doi.org/10.1016/j.psychres.2017.07.047
- Becker, D., ve Lamb, S. (1994). Sex bias in the diagnosis borderline personality disorder and posttraumatic stress disorder. *Professional Psychology: Research and Practice*, *25*(1), 55-61. doi:10.1037/0735-7028.25.1.55
- Berg, J. L. (1990). Differentiating ego functions of borderline and narcissistic personalities. *Journal of Personality Assessment*, *55*(3-4), 537-548. doi:10.1080/00223891.1990.9674089
- Bezirgianian, S., Cohen, P., ve Brook, J. S. (1993). The impact of mother-child interaction on the development of borderline personality disorder. *The Ame-*

- rican Journal of Psychiatry*, 150(12), 1836-1842. doi:10.1176/ajp.150.12.1836
- Bilge, Y. (2018). Kişilik bozuklukları ve savunma mekanizmaları. *Electronic Turkish Studies*, 13(10), 145-167. doi:10.7827/TurkishStudies.13576
- Bond, M., Gardner, S. T., Christian, J., ve Sigal, J. J. (1983). Empirical study of self-rated defense styles. *Archives of General Psychiatry*, 40(3), 333-338. doi:10.1001/archpsyc.1983.01790030103013
- Boucher, M. È., Pugliese, J., Allard-Chapais, C., Lecours, S., Ahoundova, L., Chouinard, R., ve Gaham, S. (2017). Parent-child relationship associated with the development of borderline personality disorder: a systematic review. *Personality and Mental Health*, 11(4), 229-255. doi:10.1002/pmh.1385
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Attachment* (1.Baskı). Harmondsworth: Penguin.
- Brown, J. D., ve Siegel, J. M. (1988). Attributions for negative life events and depression: The role of perceived control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(2), 316-322. doi:10.1037//0022-3514.54.2.316
- Busch, A. J., Balsis, S., Morey, L. C., ve Oltmanns, T. F. (2016). Gender differences in borderline personality disorder features in an epidemiological sample of adults age 55-64: Self versus informant report. *Journal of Personality Disorders*, 30(3), 419-432. doi:10.1521/pedi_2015_29_202
- Butzer, B., ve Kuiper, N. A. (2006). Relationships between the frequency of social comparisons and self-concept clarity, intolerance of uncertainty, anxiety, and depression. *Personality and Individual Differences*, 41(1), 167-176. doi:10.1016/j.paid.2005.12.017
- Bzostek, S. H., ve Berger, L. M. (2017). Family structure experiences and child socioemotional development during the first nine years of life: Examining heterogeneity by family structure at birth. *Demography*, 54(2), 513-540. doi:10.1007/s13524-017-0563-5
- Cameron, A. A., Calderwood, K., ve McMurphy, S. (2019). A systematic literature review of the etiology of borderline personality disorder from an ecological systems perspective. *Social Work in Mental Health*, 17(3), 364-380. doi:10.1080/15332985.2018.1555104
- Campbell, J. D., Trapnell, P. D., Heine, S. J., Katz, I. M., Lavallee, L. F., ve Lehman, D. R. (1996). Self-concept clarity: Measurement, personality correlates, and cultural boundaries. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(1), 141-156. doi:10.1037/0022-3514.70.1.141
- Carvalho, A. F., Hyphantis, T. N., Taunay, T. C., Macêdo, D. S., Floros, G. D., Ottoni, G. L., ... ve Lara, D. R. (2013). The relationship between affective temperaments, defensive styles and depressive symptoms in a large sample. *Journal of Affective Disorders*, 146(1), 58-65. doi:10.1016/j.jad.2012.08.038
- Ceylan, V. (2016). *Borderline Kişilik Ölçeği (Türçke BPQ): Geçerlik, güvenilirliği, faktör yapısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Ceylan, V., Köse, S., Akin, E., ve Türkçapar, M. H. (2017). Normative data and factorial structure of the Turkish version of the Borderline Personality Questionnaire (Turkish BPQ). *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology*, 27(2), 143-151. doi:10.1080/24750573.2017.1298422
- Cicero, D. C., Martin, E. A., Becker, T. M., ve Kerns, J. G. (2016). Decreased self-concept clarity in people with schizophrenia. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 204(2), 142-147. doi:10.1097/NMD.0000000000000442
- Cramer, P. (1999). Personality, personality disorders, and defense mechanisms. *Journal of Personality*, 67(3), 535-554. doi:10.1111/1467-6494.00064
- Doom, J. R., Vanzomeren-Dohm, A. A., ve Simpson, J. A. (2016). Early unpredictability predicts increased adolescent externalizing behaviors and substance use: A life history perspective. *Development and Psychopathology*, 28(4), 1505-1516. doi:10.1017/S0954579415001169
- Dwairy, M. (2010). Parental inconsistency: A third cross-cultural research on parenting and psychological adjustment of children. *Journal of Child and Family Studies*, 19(1), 23-29. doi:10.1007/s10826-009-9339-x
- Enns, M., Cox, B. J., ve Clara, I. (2002). Parental bonding and adult psychopathology: results from the US National Comorbidity Survey. *Psychological Medicine*, 32(6), 997-1008. doi:10.1017/s0033291702005937
- Evans, G. W., Gonnella, C., Marcynyszyn, L. A., Gentile, L., ve Salpekar, N. (2005). The role of chaos in poverty and children's socioemotional adjustment. *Psychological Science*, 16(7), 560-565. doi:10.1111/j.0956-7976.2005.01575.x
- Evans, G. J., Reid, G., Preston, P., Palmier-Claus, J., ve Sellwood, W. (2015). Trauma and psychosis: The mediating role of self-concept clarity and dissociation. *Psychiatry Research*, 228(3), 626-632. doi:10.1016/j.psychres.2015.04.053
- Finzi-Dottan, R., ve Karu, T. (2006). From emotional abuse in childhood to psychopathology in adulthood: A path mediated by immature defense mechanisms and self-esteem. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 194(8), 616-621. doi:10.1097/01.nmd.0000230654.49933.23

- Fonagy, P., ve Bateman, A. (2008). The development of borderline personality disorder: A mentalizing model. *Journal of Personality Disorders*, 22(1), 4-21. doi:10.1521/pedi.2008.22.1.4
- Fonagy, P., Target, M., Gergely, G., Allen, J. G., ve Bateman, A. W. (2003). The developmental roots of borderline personality disorder in early attachment relationships: A theory and some evidence. *Psychoanalytic Inquiry*, 23(3), 412-459. doi:10.1080/07351692309349042
- Fruzzetti, A. E., Shenk, C., ve Hoffman, P. D. (2005). Family interaction and the development of borderline personality disorder: A transactional model. *Development and Psychopathology*, 17(4), 1007-1030. doi:10.1017/s0954579405050479
- Glynn, L., Stern, H. S., Howland, M. A., Risbrough, V. B., Baker, D. G., Nievergelt, C. M., ... ve Davis, E. P. (2018). Measuring novel antecedents of mental illness: The questionnaire of unpredictability in childhood. *Neuropsychopharmacology*, 44(5), 876-882. doi:10.1038/s41386-018-0280-9
- Golomb, A., Ludolph, P., Westen, D., Block, M. J., Maurer, P., ve Wiss, F. C. (1994). Maternal empathy, family chaos, and the etiology of borderline personality disorder. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 42(2), 525-548. doi:10.1177/000306519404200209
- Gunderson, J. G., ve Links, P. S. (2008). *Borderline personality disorder: a clinical guide* (2. baskı). Washington, DC: American Psychiatric Pub.
- Gunderson, J. G., ve Singer, M. T. (1975). Defining borderline patients: An overview. *American Journal of Psychiatry*, 132(1), 1-10. doi:10.1176/ajp.132.1.1
- Gürbüz, S. (2019). *Sosyal bilimlerde aracı, düzenleyici ve durumsal etki analizleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression based approach*. New York: Guilford.
- Helgeland, M. I., ve Torgersen, S. (2004). Developmental antecedents of borderline personality disorder. *Comprehensive Psychiatry*, 45(2), 138-147. doi:10.1016/j.comppsy.2003.09.001
- Hill, E. M., Jenkins, J., ve Farmer, L. (2008). Family unpredictability, future discounting, and risk taking. *The Journal of Socio-Economics*, 37(4), 1381-1396. doi:10.1016/j.socec.2006.12.081
- Holden, G. W., ve Edwards, L. A. (1989). Parental attitudes toward child rearing: Instruments, issues, and implications. *Psychological Bulletin*, 106(1), 29-58. doi:10.1037/0033-2909.106.1.29
- Holmes, J. (1993). *John Bowlby and attachment theory*. New York: Routledge.
- Jackson, H. J., ve Burgess, P. M. (2000). Personality disorders in the community: a report from the Australian National Survey of Mental Health and Wellbeing. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 35(12), 531-538. doi:10.1007/s001270050276
- Jani, S., Johnson, R. S., Banu, S., ve Shah, A. (2016). Cross-cultural bias in the diagnosis of borderline personality disorder. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 80(2), 146-165. doi:10.1521/bumc.2016.80.2.146
- Jonason, P. K., Zeigler-Hill, V., ve Baldacchino, J. (2017). Before and after: Personality pathology, childhood conditions, and life history outcomes. *Personality and Individual Differences*, 116, 38-43. doi:10.1016/j.paid.2017.04.027
- Kennedy, B. L., Schwab, J. J., ve Hyde, J. A. (2001). Defense styles and personality dimensions of research subjects with anxiety and depressive disorders. *Psychiatric Quarterly*, 72(3), 251-262. doi:10.1023/a:1010353116016
- Kernberg, O. F. (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(3), 641-685. doi:10.1177/000306516701500309
- Kernberg, O. F. (1975). *Borderline conditions and pathological narcissism*. New York: Jason Aronson.
- Kipper, L., Blaya, C., Teruchkin, B., Heldt, E., Isolan, L., Mezzomo, K., ... ve Manfro, G. G. (2004). Brazilian patients with panic disorder: the use of defense mechanisms and their association with severity. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 192(1), 58-64. doi:10.1097/01.nmd.0000106001.84359.0f
- Kohut, H. (1971). *The analysis of the self*. New York: International Universities Press
- Laporte, L., ve Guttman, H. (2007). Recollections of parental bonding among women with borderline personality disorder as compared with women with anorexia nervosa and a control group. *Australian Journal of Psychology*, 59(3), 132-139. doi:10.1080/00049530701449463
- Lindblom, J., Punamäki, R. L., Flykt, M., Vänskä, M., Nummi, T., Sinkkonen, J., ... ve Tulpala, M. (2016). Early family relationships predict children's emotion regulation and defense mechanisms. *SAGE Open*, 6(4), 1-18. doi:10.1177/2158244016681393
- Linehan, M. (1993). *Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder*. New York: Guilford Press.
- Lingiardi, V., Lonati, C., Delucchi, F., Fossati, A., Vanzulli, L., ve Maffei, C. (1999). Defense mechanisms and personality disorders. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 187(4), 224-228. doi:10.1097/00005053-199904000-00005

- Macfie, J., ve Swan, S. A. (2009). Representations of the caregiver-child relationship and of the self, and emotion regulation in the narratives of young children whose mothers have borderline personality disorder. *Development and Psychopathology*, 21(3), 993-1011. doi:10.1017/S0954579409000534
- Massie, H., ve Szajnberg, N. (2002). The relationship between mothering in infancy, childhood experience and adult mental health. *The International Journal of Psychoanalysis*, 83(1), 35-55. doi:10.1516/0020757021601685
- Masterson, J. F. (1981). *The narcissistic and borderline disorders: An integrated developmental approach*. New York: Brunner-Routledge
- Morey, L. C., Warner, M. B., ve Boggs, C. D. (2002). Gender bias in the personality disorders criteria: An investigation of five bias indicators. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 24(1), 55-65. doi:10.1023/A:1014005308914
- Myers, E. M., ve Zeigler-Hill, V. (2008). No shades of gray: Splitting and self-esteem instability. *Personality and Individual Differences*, 45(2), 139-145. doi:10.1016/j.paid.2008.03.012
- Nickell, A. D., Waudby, C. J., ve Trull, T. J. (2002). Attachment, parental bonding and borderline personality disorder features in young adults. *Journal of Personality Disorders*, 16(2), 148-159. doi:10.1521/pedi.16.2.148.22544
- Oktay, F., ve Uluç, S. (2019). The Turkish Adaptation Study Of Retrospective Family Unpredictability Scale. *International Social Sciences Studies Journal*, 5(31), 1153-1161. doi:10.26449/sss.1307
- Olino, T. M., ve Klein, D. N. (2015). Psychometric comparison of self- and informant-reports of personality. *Assessment*, 22(6), 655-664. doi:10.1177/1073191114567942
- Perry, J. A., Silvera, D. H., Neilands, T. B., Rosenvinge, J. H., ve Hanssen, T. (2008). A study of the relationship between parental bonding, self-concept and eating disturbances in Norwegian and American college populations. *Eating Behaviors*, 9(1), 13-24. doi:10.1016/j.eatbeh.2007.01.007
- Prusniak, M. D., Olson, T. R., ve MacGregor, M. W. (2010). The role of defense mechanisms in borderline and antisocial personalities. *Journal of Personality Assessment*, 92(2), 137-145. doi:10.1080/00223890903510373
- Poreh, A. M., Rawlings, D., Claridge, G., Freeman, J. L., Faulkner, C., ve Shelton, C. (2006). The BPQ: a scale for the assessment of borderline personality based on DSM-IV criteria. *Journal of Personality Disorders*, 20(3), 247-260. doi:10.1521/pedi.2006.20.3.247
- Rice, T. R., ve Hoffman, L. (2014). Defense mechanisms and implicit emotion regulation: a comparison of a psychodynamic construct with one from contemporary neuroscience. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 62(4), 693-708. doi:10.1177/0003065114546746
- Roepke, S., Schröder-Abé, M., Schütz, A., Jacob, G., Dams, A., Vater, A., ... ve Lammers, C. H. (2011). Dialectic behavioural therapy has an impact on self-concept clarity and facets of self-esteem in women with borderline personality disorder. *Clinical Psychology ve Psychotherapy*, 18(2), 148-158. doi:10.1002/cpp.684
- Ross, L. T. (2006). Family unpredictability. D.M. Devore (Ed.), *Parent-child relations: New research içinde* (ss. 121- 142). New York: Nova Science Publishers.
- Ross, L. T., ve Gill, J. L. (2002). Eating disorders: Relations with inconsistent discipline, anxiety, and drinking among college women. *Psychological Reports*, 91(1), 289-298. doi:10.2466/pr0.2002.91.1.289
- Ross, L. T., ve Hill, E. M. (2000). The family unpredictability scale: Reliability and validity. *Journal of Marriage and Family*, 62(2), 549-562. doi:10.1111/j.1741-3737.2000.00549.x
- Ross, L. T., Hood, C. O., ve Short, S. D. (2016). Unpredictability and symptoms of depression and anxiety. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 35(5), 371-385. doi:10.1521/jsocp.2016.35.5.371
- Ross, L. T., ve McDuff, J. A. (2008). The retrospective family unpredictability scale: Reliability and validity. *Journal of Child and Family Studies*, 17(1), 13-27. doi:10.1007/s10826-007-9138-1
- Selby, E. A., Anestis, M. D., Bender, T. W., ve Joiner Jr, T. E. (2009). An exploration of the emotional cascade model in borderline personality disorder. *Journal of Abnormal Psychology*, 118(2), 375-387. doi:10.1037/a0015711
- Sher, L., Rutter, S. B., New, A. S., Siever, L. J., ve Hazlett, E. A. (2019). Gender differences and similarities in aggression, suicidal behaviour, and psychiatric comorbidity in borderline personality disorder. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 139(2), 145-153. doi:10.1111/acps.12981
- Skodol, A. E., ve Bender, D. S. (2003). Why are women diagnosed borderline more than men? *Psychiatric Quarterly*, 74, 349 -360. doi:10.1023/a:1026087410516
- Soloff, P. H., ve Millward, J. W. (1983). Developmental histories of borderline patients. *Comprehensive Psychiatry*, 24(6), 574-588. doi:10.1016/0010-440x(83)90026-3

- Sroufe, L. A., Egeland, B., Carlson, E. A., ve Collins, W. A. (2005). *The development of the person: The Minnesota study of risk and adaptation from birth to adulthood*. New York: Guilford Press.
- Steiner, H. (1990). Defense styles in eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 9(2), 141-151. doi:10.1002/1098-108X(199003)9:2%3C141::AID-EAT2260090203%3E3.0.CO;2-G
- Stern, A. (1938). Psychoanalytic investigation of and therapy in the borderline group of neuroses. *The Psychoanalytic Quarterly*, 7(4), 467-489. doi:10.1080/21674086.1938.11925367
- Streamler, L., ve Seery, M. D. (2015). Who am I? The interactive effect of early family experiences and self-esteem in predicting self-clarity. *Personality and Individual Differences*, 77, 18-21. doi:10.1016/j.paid.2014.12.034
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E., ve Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-59.
- Sümer, N., ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Thienemann, M., Shaw, R. J., ve Steiner, H. (1998). Defense style and family environment. *Child Psychiatry and Human Development*, 28(3), 189-198. doi:10.1023/a:1022837911156
- Torgersen, S., Kringle, E., ve Cramer, V. (2001). The prevalence of personality disorders in a community sample. *Archives of General Psychiatry*, 58(6), 590-596. doi:10.1001/archpsyc.58.6.590
- Vaillant, G. E. (1971). Theoretical hierarchy of adaptive ego mechanisms: A 30-year follow-up of 30 men selected for psychological health. *Archives of General Psychiatry*, 24(2), 107-118. doi:10.1001/archpsyc.1971.01750080011003
- Vaillant, G. E. (1977). *Adaptation to life*. Boston: Little, Brown.
- Van Dijk, M. P., Branje, S., Keijsers, L., Hawk, S. T., Hale, W. W., ve Meeus, W. (2014). Self-concept clarity across adolescence: Longitudinal associations with open communication with parents and internalizing symptoms. *Journal of Youth and Adolescence*, 43(11), 1861-1876. doi:10.1007/s10964-013-0055-x
- Volkan, V. (1997). *Psikanaliz yazıları* (Çev. Ed. B. Ceyhan ve A. Çevik). Ankara: Bilimsel Tıp.
- Watson, D. C. (2002). Predicting psychiatric symptomatology with the Defense Style Questionnaire-40. *International Journal of Stress Management*, 9(4), 275-287. doi:10.1023/A:1019930332257
- Weinstock, A. R. (1967). Family environment and the development of defense and coping mechanisms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5(1), 67. doi:10.1037/h0024194
- Widiger, T. A., ve Trull, T. (1993). Borderline and narcissistic personality disorders. P. Sutker ve H. Adams, (Ed.), *Comprehensive textbook of psychopathology (2. baskı)* içinde (ss. 371-394). New York, NY: Plenum.
- Winsper, C., Zanarini, M., ve Wolke, D. (2012). Prospective study of family adversity and maladaptive parenting in childhood and borderline personality disorder symptoms in a non-clinical population at 11 years. *Psychological Medicine*, 42(11), 2405-2420. doi:10.1017/S0033291712000542
- Wong, A. E., Dirghangi, S. R., ve Hart, S. R. (2019). Self-concept clarity mediates the effects of adverse childhood experiences on adult suicide behavior, depression, loneliness, perceived stress, and life distress. *Self and Identity*, 18(3), 247-266. doi:10.1080/15298868.2018.1439096
- Wu, C. H. (2009). The relationship between attachment style and self-concept clarity: The mediation effect of self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 47(1), 42-46. doi:10.1016/j.paid.2009.01.043
- Yılmaz, N., Gençöz, T., ve Ak, M. (2007). Savunma Biçimleri Testi’nin psikometrik özellikleri: Güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 244-253.
- Zanarini, M. C., Gunderson, J. G., Marino, M. F., Schwartz, E. O., ve Frankenburg, F. R. (1989). Childhood experiences of borderline patients. *Comprehensive Psychiatry*, 30(1), 18-25. doi:10.1016/0010-440x(89)90114-4
- Zanarini, M. C., Weingeroff, J. L., ve Frankenburg, F. R. (2009). Defense mechanisms associated with borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 23(2), 113-121. doi:10.1521/pedi.2009.23.2.113
- Zanarini, M. C., Williams, A. A., Lewis, R. E., Reich, R. B., Vera, S. C., Marino, M. F., ve Frankenburg, M.D. (1997). Reported pathological childhood experiences associated with the development of borderline personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 154, 1101-1106. doi:10.1176/ajp.154.8.1101
- Zeigler-Hill, V., Chadha, S., ve Osterman, L. (2008). Psychological defense and self-esteem instability: Is defense style associated with unstable self-esteem? *Journal of Research in Personality*, 42(2), 348-36. doi:10.1016/j.jrp.2007.06.002

Summary

An Investigation of Family Unpredictability, Defense Mechanisms and Self-Concept Clarity in the Context of Borderline Personality Traits

Ahmet Hamdi İmamoğlu¹

University of Health Sciences

Yıldız Bilge

University of Health Sciences

In the literature of psychology, great importance is attributed to the early stages of psychological development, which is considered as a cumulative process (Sroufe, Egeland, Carlson & Collins 2009). Recently, there has been an increasing interest in adverse experiences arising from unpredictable environment and family structure (Glynn et al., 2018). Inconsistencies in the family interaction and the general system of the family have been handled with the concept of *family unpredictability* and seen as an important part of family functionality (Ross and Hill, 2000). Variables such as inconsistent parental attitudes, economic distress, irregular rituals and rules, divorce and alcohol use disorder of the parent were considered potentially contributing factors to family unpredictability (Ross & Hill, 2000; Rose & McDuff, 2008). These inconsistent and unpredictable processes were associated with symptoms of depression and anxiety (Ross, Hood & Short, 2016), eating disorder (Ross ve Gill, 2002), substance use (DoomVanzomeren-Dohm & Simpson, 2016), risk taking behaviors (Hill, Jenkins & Farmer, 2008), and pathological personality traits (Jonason, Zeigler-Hill & Baldacchino, 2017).

Inconsistent relationships within the family and unpredictable structure may prevent the normal development of defense mechanisms, which have an important function in coping with intense affect and conflict (Weinstock, 1967). Longitudinal studies indicate that adverse experiences are associated with the use of immature defense mechanisms (Lindblom et al., 2016; Massie & Szajnberg, 2002; Thienemann, Shaw & Steiner, 1998). In addition to this, when defense mechanisms function appropriately, it makes it easier to maintain psychological balance and to manage sudden changes in self-images (Vaillant, 1971). In this context, it is possible to address the *self-concept clarity* (Campbell

et al., 1996), which expresses the consistency, clarity and stability of an individual's self-perception (Campbell et al., 1996), in terms of inappropriate developmental processes and the use of immature defense mechanisms. Studies revealed that early experiences such as childhood traumas (Evans, Reid, Preston, Palmier-Claus & Sellwood, 2015), inappropriate parental relations (Perry, Silvera, Neilands, Rosenvinge & Hanssen, 2008), adverse family experiences (Streamer & Seery, 2015) and insecure attachment (Wu, 2009) are associated with low self-concept clarity. Similarly, the use of immature defenses may play a role in the self-esteem inconsistency (Myers and Zeigler-Hill, 2008; Zeigler-Hill, Chadha and Osterman, 2008).

Immature defense style (Carvalho et al., 2013; Kennedy, Schwab & Hyde, 2001, Kipper et al., 2004; Lingiardi et al., 1999; Steiner, 1990; Watson, 2002) and low self-concept clarity (Buzter & Kuiper, 2006; Roepke et al., 2011; Van-Dijk et al., 2014) are known to be associated with a variety of psychopathology symptoms, including personality disorders. Moreover, these variables have been shown to mediate the relationship between adverse early experiences and some psychopathology symptoms (Evans et al., 2015; Finzi-Dottan and Karu, 2006; Wong, Drighangi and Hart, 2019). In this respect, Borderline Personality Disorder (BPD) which is defined as a serious mental disorder characterized by abandonment sensitivity, inconsistent affect and interpersonal relationships, as well as inappropriate anger, identity disturbance, feelings of emptiness, and self-injurious behavior (American Psychiatric Association, 2013), can be considered in terms of both the use of immature defense style, low self-concept clarity and the family unpredictability variables.

Theoretically, individuals with borderline personality organization experience difficulties in

integrating good and bad representations of self and others under the influence of basic immature defenses such as splitting (Kernberg, 1967). This may be reflected in the clinical picture as inconsistent interpersonal relationships, sudden changes in self-perception, intense affect and impulsivity (Akhtar & Byrne, 1983). A growing body of research has found that BPD symptoms are associated with immature defense mechanisms (Cramer, 1999; Presniak, Olson and MacGregor, 2010; Zanarini et al., 2009). Similarly, Roepke et al. (2011), reported that self-concept clarity is lower in patients with BPD compared to healthy group and therapeutic intervention increases self-concept clarity.

Inconsistent parental attitudes (Zanarini et al., 1997) and environmental conditions (Helgeland and Torgersen, 2004), which are indicators of family unpredictability, are reported to be associated with BPD. Longitudinal studies have demonstrated that adverse family conditions, life stress, conflicting partner relationships (Winsper, Zanarini and Wolke, 2012) and inconsistent attitudes of the mother during adolescence (Bezirganian, Cohen and Brook, 1993) are predictive for the diagnosis of BPD. In addition, a higher rate of divorce was reported in the parents of individuals with BPD compared to both normal sampling (Bandelow et al., 2005) and the group diagnosed with depression or schizophrenia (Soloff and Millward, 1983).

The present study aimed to reveal the relationship between BPD symptoms, family unpredictability, defense styles and self-concept clarity variables. It was also examined whether borderline personality traits differ with respect to gender. In the light of the related literature, the serial mediation effect of immature defense style and self-concept clarity in the association between family unpredictability and BPD was investigated.

Method

Participants

The study included 359 college students (227 female, 132 male) from 3 universities in İstanbul. The age of participants ranged between 18 and 27 ($M = 20.25$, $SD = 1.90$). Participant inclusion method relied on convenience sampling. It was found that the participants were predominantly in the age range of 18-22 (86.6%) and considered themselves to have middle income (81.4%).

Measures

Demographic Information Form. This form was generated by the researchers in order to get the basic demographic information of the participants such as age, gender, income level, marital status, number of siblings.

The Retrospective Family Unpredictability Scale (Retro-FUS). Retro-FUS is a retrospective self-report scale developed by Ross and McDuff (2008) to assess the inconsistency of behavioral patterns and system within family. The Scale, which has a total of 28 items, scored as a point Likert ($1 = \text{Not at all}$, $5 = \text{Extremely}$) and has 6 subscales, namely Financial Unpredictabilities, Meals, Mother Nurturance, Father Nurturance, Mother Discipline, and Father Discipline. In the present study Cronbach's alpha coefficient was .87 for total Scale.

Defense Style Questionnaire 40 (DSQ-40). DSQ-40 is a self-report scale rearranged by Andrews, Singh and Bond (1993) based on the original form of DSQ (Bond, Gardner & Christian, 1983). The scale assesses 20 different defence mechanisms, each measured with 2 items. The defence mechanisms are categorized into one of three factors, namely mature, neurotic and mature defense styles. These defense mechanisms which are scored on a 9-point Likert-type scale ($1 = \text{Strongly disagree}$, $9 = \text{Strongly agree}$), measures the reflections of defense mechanisms at the level of consciousness. In the present study the Cronbach's alpha coefficients of mature, neurotic and mature defense were .63, .50, .80 respectively. In the serial mediation analysis, only the immature defense style subscale was used.

Self Concept Clarity Scale (SCC). SCC is a self-report scale developed by Campbell et al., (1996) to assess to stability, consistency and clarity of individual's self-perception. The Scale consists of 12 items with a 5 point Likert-type Scale ($1 = \text{Not at all appropriate}$, $5 = \text{Complete appropriate}$). The Cronbach's alpha coefficient was .85 in the present study.

Borderline Personality Questionnaire (BPQ). BPQ was developed by Poreh et al. (2006) as a 9-factor, namely Impulsivity, Affective Instability, Abandonment, Relationships, Self Image, Suicide/Self-mutilation, Emptiness, Intense Anger, Quasi-psychotic States. The scale designed as a self-report measure based on the criteria of BPD in DSM-IV. There are 80 items on the scale and participants are asked to specify if these items are right for them ($0 = \text{False}$, $1 = \text{True}$). In the present study the Cronbach's alpha coefficient was .91 for the total scale.

Procedure

The research was conducted with the approval of the ethics committee of University of Health Sciences. The data were collected with paper and pencil test in the classroom environment before or at the end of the course with the permission of the lecturers in three universities in İstanbul. Volunteer participants were included in the study and informed verbally and in writing about their privacy and other rights.

Results

In order to determine whether the scores obtained from the BPQ differ by gender, independent groups t-test was conducted. Results revealed that male participants had significantly higher scores on BPQ total score ($t(359) = 2.99, p < .01$) in addition to Suicide/Self-mutilation ($t(359) = 2.70, p < .01$) and Quasi-psychotic States ($t(359) = 4.24, p < .001$) subscales. No significant difference was found in other subscales in terms of gender.

Correlation analysis revealed that all relations were significant except the relation between family unpredictability and neurotic defense style ($r = -.05, p > .05$) as well as family unpredictability and mature defense ($r = -.02, p > .05$). Finally, mediation analyzes were conducted. The results indicated that family unpredictability significantly predicted immature defense style ($b = .59, t = 7.17, p < .001$) and self-concept clarity ($b = .24, t = -5.62, p < .001$). In addition, immature defense style significantly predicted self-concept clarity ($b = -.21, t = -7.99, p < .001$). These mediator variables also found to had a significant effect on borderline personality traits (for immature defense style [$b = .17, t = 8.76, p < .001$] and for self-concept clarity [$b = -.37, t = -10.11, p < .001$]). Moreover, the total effect of family unpredictability on borderline personality traits was significant ($b = .36, t = 9.58, p < .001$). The direct effect of family unpredictability on borderline personality traits continued to emerge significantly after controlling the effects of immature defense style and self-concept clarity ($b = .13, t = 3.99, p < .001$).

In order to examine the indirect effects, 95 % bias corrected confidence interval (CI) based on 10,000 bootstrap samples was used. The significance of the indirect effects was determined by the fact that the confidence intervals did not include a value of 0 (Hayes, 2013). According to this, the serial mediating effect of immature defense style and self-concept clarity in the association between family unpredictability on borderline personality traits were significant (point estimate = .05 and 95% BCa CI [.03, .07]). Moreover, it was revealed that immature defense style (point estimate = .10 ve %95 BCa GA [.07, .14]) and self-concept clarity (point estimate = .09 ve %95 BCa GA [.06, .13]) separately mediated this association. Consequently all the three hypothetical mediating effects were supported.

Discussion

The findings of the study revealed that male participants had significantly higher borderline personality traits than female participants. In the literarue

there is a ongoing debate about the association between borderline personality traits and gender. Although it is accepted that the diagnosis of BPD is more common (75%) among women (APA, 2013), it has been suggested that these rates emerge as a result of gender bias (Skodol & Bender, 2003) and various studies supported this view (Becker & Lamb, 1994). It is also thought that women with BPD are more likely to seek treatment, which may lead to over-representation of women in clinical samples (Busch, Balsis, Morey, & Oltmanns, 2016). On the other hand, many studies conducted on non-clinical samples reveal that borderline personality traits do not differ with respect to gender (Jackson & Burgess, 2000; Morey, Warner & Boggs, 2002; Torgersen, Kringlen & Cramer, 2001). Bush et al. (2016) reported that men had higher level of borderline personality traits in self-report measures, whereas no such difference was observed in the assessment made by the informant. In the present study, which included self-report scales and non-clinical sampling, it was seen that the significantly higher scores of male participants from Impulsivity, Suicide/Self-mutilation and Quasi-psychotic States Conditions subscales were effective in making a difference in total score. This is thought to be related to more impulsive and aggressive behaviors of men with BPD symptoms (Sher, Rutter, New, Siever & Hazzlet, 2019) or to express them more easily on self-report scales. Moreover, studies in Turkish culture (Akin, Kose, Ceylan, Temel & Turkcapar, 2017; Ceylan, 2016) shown similar results. In conclusion, it was thought that gender-based findings in the present study showed consistent results with similar methodological and cultural studies.

The mediation analysis revealed that all three indirect effects in the model were significant. Accordingly, the effect of family unpredictability on borderline personality traits is mediated by both immature defense and self-concept clarity. Similarly, serial mediation roles of these variables were found to be significant. In other words, as the unpredictability of the family increases, there is an increase in the level of immature defense mechanisms, with this rise self-concept clarity decreases and decreased self-concept clarity results in increased borderline personality traits. Accordingly, the excessive use of immature defenses in order to cope with the anxiety and conflicts created by the unpredictable family environment in the early period is likely to lead to the establishment of these defenses as a rooted coping mechanism in the personality. Due to this impairment in the normal developmental process of defense mechanisms, the ability to maintain self-perception may be impaired (Vaillant, 1971). Thus, the self-concept clarity of individuals who cannot manage the changes in self-perceptions and related emotions may decrease and

related borderline personality traits may increase. In fact, it is known that within the psychodynamic approach, BPD is considered on the basis of immature defenses and identity diffusion (Kernberg, 1967); and inconsistent self-perception is presented as a basic symptom in DSM-V (APA, 2013). Considering studies showing that immature defense style and self-concept clarity variables can mediate the association between early experiences and psychopathology symptoms (Evans et al., 2015; Finzi-Dottan and Karu, 2006; Wong et al., 2019), it is possible to say that the mediation model in the current study presents findings consistent with the literature.

In addition to the above-mentioned findings, the present study has some limitations. First, the data obtained from the study are based on self-report scales. In such measurements, factors such as unconscious processes or social desirability may influence the responses of the participants (Olinio and Klein, 2015). Similarly, higher representation of women among the participants and sampling of students from three universities reduces the generalizability of the findings. Although the theoretical basis of the mediation model in the research indicates a causality, retrospective measurements and related statistical methods do not reveal such a causality. It should also be considered that retrospective representations of individuals with high borderline personality traits may be distorted.

In summary, it was concluded that the findings of the study may contribute to the literature and clinical practice from various angles. In the present study, it is thought that the model, which includes variables that can mediate the development of BPD symptoms, may be important in terms of leading the researches on the subject in Turkey. It is seen that considering to the effects of unpredictable structure of the family on defense mechanisms and instability in self-perception is essential in clinical applications conducted with individuals with high borderline personality traits. In the future, it is important to carry out longitudinal studies on the subject, to test the relevant model with clinical sample, to expand the point of view by using different measurement techniques and mediation models, and to consider family unpredictability in the context of other psychopathology symptoms.